

zett adatokat. Akkor az építkezés előrehaladott volta miatt a temető jellegének, kiterjedésének további vizsgálatára nem volt lehetőség. Időközben a barakképületek felszámolásra kerültek, s a község fejlesztési terveiben a terület kiemelt jelentőséget kapott, mivel azt a helyi önkormányzat építési telkek céljára hasznosítani kívánja. Elkészült a parcellázás terve, így még a telkek értékesítése és magánkézbe adása előtt szükségessé vált a szondázó ásatás elvégzése, hogy kiderüljön, mekkora lehet a temető kiterjedése és az érintett terület nagysága.

2000. augusztus 30. és szeptember 7. között az elbontott V. barakkégyesség területén, az 500 m²-nyi területet érintő szondázó ásatás során újabb 6 sírt tártunk fel. A sírok elhelyezkedése alapján úgy tűnik, megtaláltuk a temető nyugati szélét. A feltárás költségeit Algyő Község Önkormányzata biztosította.

Az ásatás eredményeként világossá vált, hogy a területen egy nagyobb temető húzódik, melynek területéülként az 1771/50–57, 1771/62 helyrajzi számmal jelölt telkek jöhetnek szóba, összterületük kb. 7200 m². Mivel a temető egész területe kiemelten veszélyeztetett, ezért a község önkormányzata az érintett telkek értékesítését elhalasztotta. A feltárás 2001-ben várhatóan folytatódik.

BENDE LÍVIA

4. Almásfüzitő, Timföldgyár VII. sz. iszaptároló

(Komárom-Esztergom megye) R, Ró

2000 júliusában a NKÖM által kiírt Nemzeti Örökség Program '99 pályázaton elnyert 500 e Ft anyagi támogatásból folytattuk az 1998 óta folyó feltárást a Timföldgyár VII. számú iszaptároló kazettája melletti részen, az egykori római vicusban. Almásfüzitő Önkormányzata és Képviselőtestülete helyi lakosok munkájának támogatásával járult hozzá, hogy folytathassuk a kutatásokat.

Azzal a célkitűzéssel indítottuk el a feltárást, hogy tovább keressük a késő római temető sírjait, és feltárjuk a tavaly félbehagyott objektumokat.

A Kr. u. 340–380 közé keltezhető temető kiterjedése jelen ismereteink szerint K-Ny-i irányban 60 m, É-D-i irányban 25 m. Idén a tavalyi 9 csontvázas sír további 7 csontvázas és egy hamvasztásos sírral egészült ki. Tájékozásuk nagyjából megegyező, főirányuk ÉNy-DK, a vázak fekvése azonban váltakozó. A tavalyi, gazdag mellékletekkel ellátott sírjainkkal szemben a mostaniak szegényebbek voltak, mindössze két esetben fordult elő érem, illetve edény- és ékszemlélet.

A késő római korban a hamvasztásos rítus csak szórványosan fordul elő, a 22. szelvény hamus feltáráiban talált Valentinianus érem és a két edénymelléklet azonban teljes bizonyossággal erre az időszakra keltezi a fenti temetőkezést.

A temető létesítése előtti időben a fenti területen létezett falu életébe a különböző objektumok – árkok, egy lakógödör, cölöplyukak és kutak – anyagán keresz-

tül nyerhettünk betekintést. Két gödör anyaga azonban arra is rámutatott, hogy a feltárás Dunához közelebb fekvő részén a római kort megelőzően az őskorban is laktak, amiről a rézkori Furchenstich kerámia töredékei tanúskodnak.

A munka megkezdésekor egyik fő célunk az volt, hogy a tavaly részben feltárt 12. gödröt teljesen feltárjuk, mely sekély mélysége ellenére is nagy mennyiségű leletanyagot szolgáltatott. A feltárás során egy 5×6 m nagyságú lakógödör rajzolódott ki, korai, a Kr. u. 2. század elejére jellemző leletekkel, melyek között meglehetősen sok a katonai jellegű tárgy: kőgolyók (katakult lövedékek), áttört bronzveretek, cipőszegecsek, vasnyílhegy. A lakóépület korai keltezését Hadrianus ezüstérme és egy Mercator nevű dél-galliai fazekas által készített terra sigillata tál is megerősíti. A gödör alját döngölt agyaggal bélelték ki, falát pedig sövényagyagtapasztás alkotta, melynek darabjai előkerültek a bontásból.

A sírok keresése közben az előző évekhez hasonlóan több árokra és további 3 kútra bukkantunk. A kutak egymáshoz való közelségét (2,5, illetve 8 méter) azal magyarázzuk, hogy béleletlen földkutakról van szó, melyek hamar beiszapolódtak és elszennyeződtek, ezért a közelükben, ahol a víz hasonló mélységben tört fel, újabb kutat ástak. Két kút bontását 3 m mélységgig elvégeztük, de a Duna időközbeni áradása a falakat alámosta, és ezzel veszélyessé vált a kézi erővel való feltárásuk. A 3. kútnál az idő rövidsége miatt azonban már a víz megjelenése előtt megálltunk.

Mivel a terület sajnálatos módon bolygatott, örömmel észleltük, hogy az idei, északabbra fekvő szelvényeink mélysége helyenként az 1,5–2 métert is elérte, míg a korábbi években a 30–60 cm-es rétegmélység volt jellemző. Ennek köszönhetően nagyobb számban találtunk fémleleteket, többek között érmeket, bronzcsüngőket, vereteket, szerszámokat. Kiemelkedik közülük egy, jelen adataink alapján, egyedülálló emailos díszű állatfibula, mely egy önmagával beszélgető, kígyófejben végződő farkú állatot ábrázol. Finom kidolgozása révén a 2–3. századi emailos fibulakészítés egyik remekműve.

Konzulensek: dr. Kelemen Márta, dr. Petényi Sándor.

HORVÁTH FRIDERIKA

5. Alsőörs, Református templom

(Fejér megye) Kk

2000 augusztusában az alsőörsi református templom északi oldalán dréncső-rendszer került elhelyezésre. Ezt megelőzően a fallal párhuzamosan több szakaszban, a későbbi cső árkanak vonalában ásatást végeztem.

A templom jelenleg téglalap alaprajzú, a 18. században átépített barokk épület. Az átépítés során elbontották a középkori szentélyt, és helyére a hajóval azonos szélességű, új karzattal ellátott toldalékot építettek.